

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Iz dobe Ferdinanda Dobrotljivega. — Dve kroni. — Analeptično pismo. — Zborovanja »Saveza hrv. učiteljskih društev«. — Klerikalizem in mi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati

Uvažujte samo tvrdke, ki so vpisane v „Gospodarskem programu“ in ki priobčujejo oglase v našem listu!

Iz dobe Ferdinanda Dobrotljivega.

Tudi za vlade Ferdinanda Dobrotljivega je tlačila beda učiteljstvo (Landschullehrer) z železnimi rokami. Dasi je od takrat minulo več kot pol stoletja, se ta beda vendar še ni zmanjšala, ampak je še narasla, ako upoštevamo podraženje živil, stanovanj in obleke in pa odgovornost, naloga in stališče, ki jih ima dandanašnje učiteljstvo. Mnogokaj se je izpremenilo od takrat, le materialno stališče učiteljstva je ostalo neizpremenjeno: neznosno je danes kot je bilo takrat in nikogar ni danes, da bi z vplivnega mesta dal inicijativo h končnoveljavni uredbi našega poniževalnega in beraškega gmotnega položaja.

Vse avstrijske vlade od takrat do danes niso niti gabile s prstom, da bi zvestemu avstrijskemu učiteljstvu zagotovile tiste ugodnosti, ki so mu jih v vabo in slepilo zajamčile na papirju v § 55. dež. šol. zakona. Od tistega časa do danes je bilo že kaznovanih milijon deliktov najrazličnejših značajev, ki so zadeli ob določila vseh mogočnih paragrafov, toda delikt proti § 55. še ni bil do danes kaznovan, zato ker še nismo imeli tako pravicoljubne in nepristranske vlade, da bi kaznovala — sama sebel!

Zgodovina štiridesetih let nam utrja domnevanje, da bi takrat najbrže regurirali prejemke sedanjega učiteljstva, če bi se mogli opirati na veljavno zakonito določilo. Živeli so namreč takrat veljavni možje, ki so imeli srce za učiteljstvo, ki so vzporejali njega dolžnostim tudi pravice ter izkušali s tehtno in jasno besedo na najvišjem mestu priboriti trpeči učiteljski pari živega človeka dostojno eksistenco.

C. kr. dvorna učna komisija (Hofstudienkommission) je dne 2. maja 1847. l. predložila cesarju Ferdinandu Dobrotljivemu predlogo, s katero naj bi se izboljšalo materialno stanje učiteljstva in urgirala najvišja odločitev. Dvorni kancelar baron Pillersdorf je tedaj izjavil: »Es wäre die größte Täuschung zu erwarten, daß der Mann, welcher der Jugend die ersten Kenntnisse, die ersten Eindrücke auf Gemüt und Verstand beizubringen bestimmt ist, dieser Be-

stimmung mit Liebe, Mut und Erfolg nachkommen werde wenn er mit Not und Entbehrungen kämpfen müsse und für eine geistige und körperliche Anstrengung, die nur bei gänzlicher Hingebung Früchte bringen kann, kaum den Lohn des Tagelöhners erlinge. Die amtlichen Nachweisungen liefern das Ergebnis, daß täglich hunderttausende von Kindern in der ausgedehnten Monarchie die Schulen besuchen, allein was lernen sie darin, und was können sie von Lehrern lernen, die, durch Nahrungssorgen gedrückt, ihren Beruf vernachlässigen oder den Entschluß bereuen, welcher sie demselben zugeführt hat, und als warnendes Beispiel alle zurückschrecken, welchen Anlagen und Tatkraft andere Wege eröffnen? Möchte doch eine Verbesserung in der Stellung und Lage der Lehrer den ersten Schritt in dem ernsten Willen der Regierung bezeichnen, dem öffentlichen Unterrichtswesen ihre Aufmerksamkeit und Sorgfalt nicht zu versagen! Es hängen die wichtigsten Interessen der Gessellschaft, es hängt das Wohl künftiger Generationen, es hängt die Ruhe, Sicherheit und Festigkeit des Staates davon ab, daß diese Angelegenheit nicht aus den Augen verloren, ihr vielmehr jede Förderung und Unterstützung zugewendet werde!« —

Ferdinand Dobrotljivi je dne 13. avgusta 1847. v Schönbrennu razglasil to-le resolucijo: »Ueber die berufenen Vorträge ist meine Entschließung abzuwarten.«

Te odločbe ni nihče pričakal.)*

Poudarjamo, da veljajo Pillersdorfove besede iz vzemši one, ki govore o uspehih, do pičice tudi še za današnje čase. Vprašamo pa: Kje je danes kdo, ki bi se upal izpregovoriti take besede na najvišjem mestu? Kje je danes kak tak minister? No, pa saj imajo danes na Dunaju drugo, nujnejše delo, nego je ureditev učiteljskih plač: v naučnem ministrstvu se rajši bavijo z versko-nravnim pomenom — risank in pisank!

Zatorej bo moralo govoriti — učiteljstvo samo!

*) Weiß: Geschichte der österreichischen Volksschule.

Dve kroni.

Učiteljski konvikt je namenjen
za vse učiteljstvo na Kranjskem,
Spodnjem Štajerskem in Primorskem.
Odbor.

Odbor »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« razpošilja pod gorenjim naslovom to-le vabilo:

»Pomagajmo si sami in pomagaj nam bo Bog!« Na to geslo se je odbor »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« vedno opiral, in ne brez uspeha. V desetletnem društvenem obstanku je zložilo ljudsko učiteljstvo iz svojih krvavih prihrankov in s podporo svojih prijateljev nad 20.000 K zgradbenega kapitala. Vsa čast zavednemu učiteljstvu, posebna čast pa še našim vrlim koleginjam, ki hodijo pri tem humanitarnem podjetju z učitelji z roko v roki ter imajo za »Učiteljski konvikt« še posebnih zaslug. Vsako leto so pa prispevali svoj dar na žrtvenik učiteljskega konvikta skoraj vedno isti učitelji in iste učiteljice, dočim jih je mnogo izmed nas brezbrizno gledalo, kako se njih tovariši in tovarišice pehajo in trudijo za boljšo bodočnost učiteljskih sirot in otrok. Vendar krivice ne smemo nikomur delati, zakaj marsikdo izmed našega stanu se je že večkrat izrazil, da bi prav rad daroval za učiteljski konvikt vsaj **dve kroni na leto** ter postal član »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta«, če bi prišel kdo k njemu po ti **dve kroni**.

Da ustreže podpisani odbor tej želji, zato je uvedel v ta namen čekovni promet učiteljskega konvikta, št. 865.506, da tem potem pobere od vsakega učitelja in vsake učiteljice na Kranjskem, Spod. Štajerskem in Primorskem 2 K vsako leto.

Zato se obrača podpisani odbor do p. n. učiteljstva s ponižno prošnjo, da se poslužuje tega čekovnega prometa ter s pomočjo priložene poštne položnice vpošlje vsak učitelj in vsaka učiteljica »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« za tekoče leto 2 K letnine.

Da si pa prihrani odbor mnogo stroškov in dela, zato razpošilja na večrazredne šole po eno samo položnico, prosi pa hkrati tem potem p. n. gg. nadučitelje, da pobere pri svojem učiteljstvu letnino 2 K ter po priloženi poštni položnici pošljejo ves nabrani denar odboru, ki bo vse zneske objavljaval v »Učiteljskem Tovarišu«. V ta namen je pa treba zapisati imena darovateljev oziroma članov na drugi strani položnice ter prilepiti v tem slučaju tudi znamko za 5 h.

Vsak učitelj in vsaka učiteljica, ki plača »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta« na leto dve kroni, postane v zmislu § 8. družbenih pravil pravi društvenik.

Pomagajmo si sami in pomagaj nam bo Bog!

»Zrno do zrna...«

* * *

Odbor nam javlja, da so prejela 1. tega meseca to vabilo vsa šolska vodstva na Kranjskem, dne 1. prihodnjega meseca ga prejmo vsa šolska vodstva na Spodnjem Štajerskem in dne 1. grudna vsa šolska vodstva na Primorskem.

Vse učiteljstvo prosimo, da se brez izjeme odzove odborovemu vabilu, da tako s primeroma majhnimi posameznimi doneski skupno izdatno pomnoži zgradbeni kapital. Na ta način nabereмо vsako leto lahko lepo vsoto

in tako pridemo najhitreje do svojega doma, ki bo učiteljstvu v čast in ponos, njega otrokom in sirotam pa v tolažilno in varno zavetje.

Važno nalogo imajo sedaj šolski voditelji, ki jim bodi sveta dolžnost, da se čimprej in čim izdatneje odzovejo tu objavljenemu vabilu.

Analeptično pismo.

Dragi gospod urednik!

Da Vam naj pišem kaj novega, svežega? Da že omagujete v najhujšem boju, v boju za obstanek, za vsakdanji hruh? Da Vam že upadajo moči in pohaja pogum? Vem, v takih bojih je treba junakom tolažila in krepila, nečesa, kar jim vzravna duha in jim vlije v žile novih sil; nečesa, kar jim dvigne padajoči up, da se oko razvedri ob pogledu v lepšo bodočnost. Nekaj tako novega, tako svežega je stari, zaprašeni latinski pregovor: Kogar sovražijo bogovi, ga napravijo učiteljem!

Pa kaj so bogovi, njihovo sovrašтво? No, mi mlajši smo se že precej odvadili, iskati po kopitu starikavega materijalizma zunaj sebe... vse je v nas... v nas samih so bogovi, je moč in pomoč. Ta resnica filozofskega idealizma naj Vas drži nad vodo in zanese na suho. Nočem Vam danes te velike resnice na drobno tolmačiti. Čemu razlagati, ko jo gledamo živo pred seboj? Vidimo pred seboj živi, realizirani idealizem, a vidimo, da še spi ta silna moč; nositelj se je še ne zaveda.

Bramanska legenda pripoveduje: bog Višnu se je spet učlovečil in se igral kakor otrok na trati. Njegova mati mu slučajno pogleda v usta in prevzeta, trepetajoča zagleda vso moč in veličastvo nebes, a božji otrok se nedolžno dalje igra, kakor bi niti ne slutil, kaj nosi v sebi. To nezavedno moč kaže slovensko učiteljstvo v svojem dejanskem idealizmu. In ta idealizem je vreden, da ga ovekoveči slovenska zgodovina, da ga visoko dvignemo in nanj opozorimo vse oči! Pomislimo: na eni strani slovensko učiteljstvo, tako slabo plačano, da ne more živeti, ker je premalo; da ne more umreti, ker je preveč. Na eni strani torej uboštvo in glad, na drugi strani močna, bogata stranka. In ta močna, bogata stranka vabi slovensko učiteljstvo v svoje naročje, ga hoče zavesti in javno pristavlja velike lonce, polne mesa. Kako hudobno glasno to cvrči in kako hudobno prijetno to diši; to ne diši več, to že duši! In kar v akordih ženkečejo rumeni cekini in bijejo na gladno uho kakor sirenski glasovi. Ali te sirenske postave so nad pasom obilne, oblastne, trebušate, a po pasom stoje na kurjih nožicah, ki brskajo po gnojišču in gazijo po blatu. Ali slovenskim učiteljem se neče gnojišča ne blata; z okovanimi človeškimi stopali hočejo glasno stopati po ravni poti značaja, idealizma in svobode; in ta ravna pot slovenskih učiteljev je potlakana s spominskimi ploščami, v katere so vrezana imena sirenskih postav s kurjimi nožicami; in okovana stopala slovenskih učiteljev teptajo ta imena. Rajši svetlo svobodo in z ovsenjakom vrč vode, nego črno sužnost in polne mize v palači! Kaj hočejo sploh od nas ti ljudje, ki jih v njih poniglavoosti tlači zavest, da tiče po duhu, volji, etični sili tako globoko, globoko pod nami? Komu ne imponira ta značaj, ta dejanski idealizem naših učiteljev, vzgojiteljev

naše mladine? Tako vzgaja idealizem, tako vzgaja slovenski učitelj! In kaj je vzgoja?

Tako dolgo moram ponavljati definicijo in pomen vzgoje, da postane v nezavednosti speča sugestija ali instinkt, ki bi zbujal v nas samo tiste misli, želje in dejanja, ki merijo na vzgojo izobraženega, gospodarnega, varčnega, odločnega, podvzetnega, iznajdljivega, umetniškega naroda. Ako rubriciramo značaje v veliki drami, ki se igra na odru sveta in se imenuje zgodovina, dobimo dva tipa: človeka ki živi ponižno, pokorno, nesamostojno; ki potrebuje vedno nekoga, da ga vodi kakor dete na povodcu in zanj misli; ki se boji smrti in nevarnosti in pogodno, zadovoljno živi v danih razmerah, to je pasivni značaj. Na drugi strani vidimo človeka, ki je vedno nezadovoljen z obstoječim, ne pozna strahu, smrti se ne boji, življenje mu ne velja več ko druga sredstva, s katerimi hoče doseči svoj ideal: aktivni značaj. Kateri od obeh živi srečnejše, lepše življenje? Poglejmo samo v zgodovino polpreteklih časov, kjer rentarji revolucionarni Madjar in grozi italijanski bravo z bodalom in bombo; kjer preliwa slovenski narod solze ganjenja in veselja, ko mu pripoveduje kakor velikemu otroku kak plačan hlapec ganljivo bajko o miroljubnih Slovanih . . .

Vzgoja je tisto delo, ki napravi iz človeka, kar hoče, kakor napravi kipar iz istega brezličnega ila lahko podobo ovčice ali volka. Človek se rodi na svet kakor prazna posoda, ki jo vzgojitelji napolnijo, kakor se jim zdi najprimernejše v dosego gotovih namenov. Vzgoja izvršuje najvažnejši posel, ustvarja za družabno življenje sposobne ljudi, torej podlago, na kateri se razvijajo vsi socialni pojavi. Vzgoja je torej najvažnejše, najodgovornejše človeško delo, ki ga izvaja šola, učiteljstvo. Iz teh premis prihaja sam ob sebi pomen in stališče učiteljskega stanu med drugimi stanovi. Če govorimo z vitalnega stališča slovenskega naroda, moramo reči: Šola je napravila iz brezlične, nezavedne mase to, kar je in bo; naše šole so studenci, iz katerih izvira naša narodnost, naše narodno življenje. Šola je najvažnejša narodna institucija, ki ji nikoli ne posvetimo dovolj skrbi in pozornosti. Kar žrtvujemo za šolo, to ni zavržen denar, to je naložen kapital, ki ga nobena nesreča ne konča, ki bo nosil stotere obresti. Še enkrat: šola je najsigurnejši kapital naroda, ki nosi največje moralne in materialne obresti. Te in take misli morajo s silo aksijoma pronikniti vse naše mišljenje.

Ne vem, kako naj bi imenoval človeka, ki se samo za hip ustavlja in pomišlja, na prvo mesto v deželni proračunu postaviti šolski kredit, priznati, da se za šolo nikoli dosti ne stori! In vendar se nahajajo brezvestni, narodnemu napredku sovražni ljudje, ki rabulistično dokazujejo, da je izboljšanje učiteljskih plač le osebna zadeva učiteljev, da pride v korist samo gotovim osebam. Tu ne gre za personalno zadevo gotovega stanu, z izboljšanjem učiteljskih plač se izvrši samo potrebno narodno delo, ki dvigne in popolni našo narodno vzgojo. Naši učitelji so organi, katerih funkcijo imenujemo narodno vzgojo. In o tem je prepričan vsakdo: čimbolj hranimo, negujemo kak organ, da tem točnejše, uspešnejše, izdatnejše funkcijonira. To je edino pravo stališče, s katerega se mora presoditi in dognati izboljšanje učiteljskih plač. In če pomislimo, koliko težkega, potrebnega dela še čaka naših šol! Izboljšanje učiteljskih plač je z narodnega stališča tako nujna zadeva, da zahteva izrednega kredita. Koristi bodo: 1. narodna vzgoja se dvigne, ker se

ji učitelji posvetijo z večjo pridnostjo in z večjim veseljem; 2. svoboda in neodvisnost narodne šole se razširi; 3. učiteljskemu stanu se poviša ugled in olajša delovanje v javnih zadevah.

Večkrat slišimo: sedanji takozvani kulturni boj med liberalci in klerikalci je čisto osebna borba med advokati in duhovniki za premoč in vlado v narodu. In ta boj se vrši v taki obliki, kakor ne bi bilo v narodu še drugih, morda važnejših stanov s posebnimi interesi. Temu sebičnemu, nizkemu boju dveh stanov napravimo konec le na ta način, da se tudi drugi stani organizirajo in samostojno nastopijo v politični areni. — Koliko resnice je na takem govorjenju, tega nočem tukaj na drobno preiskavati; samo toliko se lahko reče, da so deloma učitelji sami krivi svoje materialne mizerije. Premalo se zavedajo kakor stan med stanovi, nekateri še vedno mislijo, da niso samostojen stan, ampak le služen privešek drugemu stanu. Korist naroda zahteva svobodno, neodvisno šolo, neodvisno učiteljstvo. Izboljšanje plač ni nikaka milost, učitelji se ne smejo ponižati do nobenega kompromisa, slovenski učitelj ima dolžnost, v interesu narodne vzgoje zahtevati to izboljšanje. Učiteljstvo bodi pripravljeno, da si ga bo moralo z lastno roko priboriti. Nič strahu! Zavedno in organizirano učiteljstvo je taka moč, tako močan stan, da mu ni treba živeti od milosti in muh drugih stanov. Že slišim tajno, prihuljeno kihanje, vidim pomenljivo spogledovanje: stan brez akademične izobrazbe naj nastopa samostojno: Oh, ti ljubi Bog, če si kdaj znal latinsko in grško spregati in sklanjati in si to zdaj korenito pozabil, da si zdaj sposobnejši za samostojno narodno delo? Kaj takega samo misliti, se sramujemo vsi pravi akademiki, ne da bi si s tem pljuvali v lastno skledico, kakor se glasi stereotipna rečenica. V narodnem delu odločuje samo značaj, volja in zdrav razum!

Organizacija in moderna, aktualna izobrazba, ki je ne daje nobena šola, ki si jo človek pridobi s privatno pridnostjo, ta dva faktorja socialne moči sta učiteljem na razpolago in odvisna samo od njih močne volje in resnosti.

Temelji moderne izobrazbe so: 1. filozofija; 2. sociologija; 3. nacionalna ekonomija. Nov mejnik vstane v razvoju slovenskega učiteljstva, ko se začne učiteljstvo sistematično, dosledno, resno baviti s filozofijo, sociologijo in nacionalno ekonomijo, ko si slovenski učitelj prisvoji kot duševno last nauke iz teh treh modernih disciplin. Brez tuje pomoči bo učiteljstvu težko, izvršiti ta duševni preporod. Kje najdejo naravnejših pomočnikov in svetovalcev ko pri slovenskih visokošolcih in mlajših akademikih? Združeni učitelji in visokošolci naj tvorijo eno narodno gardo, naj skupno nastopajo, prireajo javna predavanja, shode in veselice. Takoj se naj sestavi odbor iz učiteljev, visokošolcev in akademikov, ki naj napravi načrt, po katerem se uresniči duševna reformacija; ta odbor preskrbi knjige, časopise in knjižnice ter ustanovi ljudsko univerzo.

Tako na zunaj in znotraj organizirano, pripravljeno učiteljstvo ne bo živelo v odvisnosti, od milosti drugih, samo si bo rezalo kruha. Tak učitelj ne bo učitelj samo med štirimi stenami svoje učne sobe; okolo takega učitelja se bo zbiral tudi odrasli narod in iskal sveta in pouka pri njem. Učitelj vedno in povsod: to bodi ideal slovenskemu učitelju!

Učiteljska mizerija je samo pars pro toto, je samo poljubni, slučajno vzeti zgled vse naše kulturne in politične mizerije. Vsak gospodar propade, ki ne dela letnih računov. Samo naša veleslavna javnost noče nič vedeti o politični in kulturni bilanci zadnjih let, ali smo v narodnem napredku aktivni ali pasivni? Živitarimo kaotično življenje, ni nobene skupnosti, ni vseobsežne organizacije, ni železne, brezobzirne discipline: vsak dela po svoji glavi in po svoje zapravlja narodni kapital. Politična in kulturna anarhija, da ni hujše mogoče! Zanimivo delo bi bilo, enkrat naše narodno življenje analizirati in kritikovati. Po tej anarhiji trpe vsi stanovalci, ves narod.

Živimo v težkem, sesedenem, gnilem in okuženem zraku. Zdravega prepiha in vetra je treba! Način narodnega življenja, javno naziranje in čuvstvovanje, ves duh časa se mora premeniti in prispodobiti novim, lepšim smotrom. Ali nam je že kdo napisal knjigo o slovenskem problemu? In slovenski problem ekzistira ter vprašuje, kaj je historična naloga slovenstva, kako stališče zavzemajo Slovenci napram slovanskim bratom, geografskim sosedom? Zlasti, katero vlogo nam je odkazala priroda v svetovnem prometu in gospodarstvu, kakor posnemamo iz svojega značaja, zgodovine, zemljepisne leže in svetovne politične konstelacije? Naša politična modrost ne sega preko plota domačega gnojišča. Kaka lokalna neumnost se napihne in zakvasi v veliko politično afero, tako se slepari javno zanimanje in obrača v napačni tir. Duh našega časa: cinicizem, kvietizem, apatija, samopašni solipsizem, alkoholizem. Posebno cinizem je tista pošast, ki ima že svojo šolo v literaturi in vsako pametno misel in dejanje že v kali onemogoči s tem, da jo podlo osmeši in hudobno zasumniči.

Omenil sem že gori, da imamo dva glavna tipa historičnih značajev, da tišči in duši kakor mora živo, nemirno slovensko kri bajka o miroljubnih Slovanih. Bajka o miroljubnih Slovanih je najpodlejša laž in najnesramnejša falzifikacija zgodovine, in to laž moramo izbičati iz lenih misli množice ter vrniti slovenski krvi nje svobodo in pravico. S tem nikakor ne pozivljem, da vzgajajmo narod v duhu macedonskih komitašev, v duhu bombe, mine in dinamita. Odločno moramo pobijati tisto malo strujo, ki sili nekje na dan, in odločno zavrniti tistega političnega prijatelja, ki je zadnjič ironiziral: »Ha, Slovenci, ha, to bodi narod in še besede »političen umor« ne pozna? ... Tak narod, Bog se ga usmili; requiescat in pace!« V kali moramo zadušiti take misli, ki bi utegnile naš narod samo upropastiti. Da, tudi Slovani so bojevit in krvoločni in — tega nas ni treba biti prav nič sram! — a samo takrat, kadar se napadeni branijo, zakaj Slovan je defenzivna natura. O tem priča slovanska historija, literatura, znanstvo in filozofija. Slovanski učenjak knez Peter Kropotkin pobija Datwinov »boj za obstanek« kakor umetno, izmišljeno, od močnega slabemu vsiljeno frazo. Rus Kropotkin dokazuje, da ne vlada v prirodi »boj za obstanek«, ampak princip medsebojne pomoči. Res, tako vidi v prirodi samo pošteno, neskaljeno slovansko oko, tako čuti samo gorko in usmiljeno slovansko srce. Darwinizem se maje in podira na vsi črti. Spominjam se, kako me je pred leti zavrnil starejši prijatelj, ko sem z mladeniško navdušenostjo branil Darwina: »Beži, beži, Darwin je navaden političen spekulant; fraze »boj za obstanek« ni iznašel Darwin, marveč pregrešni, razbojniški angleški politiki. Mi potrebujemo frazo »boj za obstanek«, da upravičeno zatremo male narode, ti

glej, da frazo znanstveno utemeljiš in ji podeliš najvišjo sankcijo prirode!« — Bledi in gasne tudi Darwinova ideja razvoja, da se razvijajo živali druga iz druge polagoma, s prehodi. Botaničar de Vries uči nasprotno, da se plemena in vrste ne razvijajo, ampak skokoma nastajajo brez prehodov. De Vries je objavil to idejo šele pred tremi leti in jo imenuje mutacionizem; boljša bi bila beseda katastrofizem. Katastrofizem je hipno, skočno izpreminjanje in nastajanje in pripadajoča teorija, katastrofa je taka hipna, nepričakovana izprememba. Katastrofizem uči tudi ruski botaničar Sergej J. Koršinski in francoski biokemičar Armand Gautier. Vse se vrši katastrofalno! Katastrofizem navdaja trpeče, zatirane mase z novim upom in pogumom: morda nam prinese katastrofa ene noči več nego prirodni počasni razvoj stoletij! S posebnim veseljem navajajo frazo »boj za obstanek« sovražniki Slovanov, posebno Pangermani. In vedno iščejo novih teorij in hipotez, da potolažijo očitajočo vest. Tak novi uk je tudi takozvana »teorija ras« (Racentheorie), ki jo je postavil klerikalni francoski grof Gobineau in jo sedaj mastno eksploataira v pangermanske namene Nemec Chamberlain. Na podlagi te plemenske teorije je proglasil Germane za »Edelrace, Herrenvolk«, ki ima od prirode nalogo, kulturno misijo, Slovanom in drugim narodom vsiliti svojo kulturo in jih germanizirati. A vsaka strast zaslepi človeka. Plemenska teorija uči, da tvori bistvo plemena kri, ne jezik ali drugi znaki; plemenska teorija je dvorezen meč v nemških rokah in daje slovanskim politikom imenitno orožje v roke in jim nalaga dolžnost, da rešijo germanizirane brate. Torej revindikacija na vsi črti. Naše prihodnje politično geslo: revindikacija!

Še mnogo novega, svežega bi vam imel pisati dragi g. urednik, pa za danes bodi dovolj! S prirojenim, že tolikrat plemenito osvedočenim idealizmom in značajem vztrajajte na sedanji poti; ta pot je edino prava in samo ona privede Vas in Vaše nezasluženo trpeče tovariše do onega uspeha, ki ga Vam vsi Slovenci želimo v interesu narodne vzgoje: Vsi želimo in se trudimo, da se magari katastrofalno izpremeni stari latinski rek v novo, prikupno obliko: Kogar ljubijo bogovi, ga napravijo učiteljem!

Iskreno Vas pozdravljam in ostajam vedno vdani

dr. Peter Asasinič.

V Celju, koncem septembra 1904.

Zborovanja „Saveza hrv. učiteljskih društava“.

(Dalje.)

Ako pogledamo imenike, tedaj vidimo, da vključ vsi opreznosti in strogosti imamo še vedno dosti šolskih zamud. Ko bi uvedli nerazdeljen čas poučevanja, bi bil poset šole rednejši. Mogli bi namreč lažje odstraniti one vzroke, ki so izven šole in otrok. Tako bi n. pr. roditelji rajši pošiljali otroke v šolo, ker bi popoldne lahko otroke uporabljali pri delu. Na Nemškem so v več krajih vprašali starše, ali jim je nerazdeljen ali razdeljen čas poučevanja ljubši. Ko so n. pr. v Dortmundu vprašali delavce, pa jih je 95% bilo za nerazdeljen čas pouka.

V Križevcih (bivališče govornikovo) je šolski odbor sklenil z večino glasov, da se uvede nerazdeljen čas pouče-

vanja. Seljaki v Šestinah se jako veselijo nerazdeljenega časa pouka.

Če bi več prebivalcev povprašali, bi dobili gotovo mnogo pristašev. Tudi otroci sami bi rajši pohajali šolo, ko bi se uvedel nerazdeljen šolski čas. Jaz sem v Križevcih vprašal odraslejšo deco, ali bi hoteli v šolo hoditi samo zjutraj ali tako kakor dosedaj, pa so vsi bili za nerazdeljen čas pouka. Istina, da jaz temu argumentu ne dajem nikake večje vrednosti; ker če bi otroke vprašali, ali vobče hočejo ali nočejo iti v šolo, bi bila večina sigurno zato, da ne gre v šolo. Ali vendar se ta dispozicija dece ne sme povsem pustiti v nemar. Deca bi se rajša učila, in to je mnogo. Taki sto bi učitelj rajši delal.

Ako bi bil pa vkljub vsemu temu poset šole slab, bi oblast lažje mogla uporabljati prisilne razmere, ker bi ne bilo toliko izpričavanj. Seveda bi tudi takrat bilo nekaj izostajanj. Pa ta so nekako nujna. Brez ozira na druge prilike imajo nekateri izostanki — kakor n. pr. v mesecih sušcu in travnu — svoje vzroke v sami deci ali v prirodi. Dr. Zirngast je izpraševal na gotenburški mestni šoli deset let izostanke dece iz šole. Za vsak mesec je naredil krivuljo, ki prikazuje kretanje absencije. Največ otrok je izostajalo v dobi sušca in travna. To izostajanje tolmači dr. Zirngast s pridobivanjem teže in višine otrok, kakor tudi s klimatičnimi razmerami, ki naravno v tej dobi v vsi srednji Evropi najbolj nepovoljno vplivajo na človeka.

Odstranivši take fluktuacije, bi bile razmere na vsak način boljše, a z ozirom na to, ker bi broj učnih ur bil tisti, bi bil uspeh večji.

Socijalne koristi nerazdeljenega časa pouka so tudi velike. Povsod opazujemo pomanjkanje delavnih sil. Ni dvoma, da je šola narodu veliko breme. Kdor je bil na kmetih ali tudi v mestu ob času šolskega popisovanja, ta je opazil, kako se roditelji krčevito bore, da se jim otroci pred zakonito šolsko dobo ne vpišejo ali da se jim ne vzame po dva ali več otrok obenem v šolo.

Mi moramo narodu iti povsod na roko, a osobito glede šole. Zakaj bi pa ne olajšali roditeljem šolanja, ako ni to na škodo pouku samemu, oziroma ni protivno zakonu in naredbam? Ni dvoma, da bi z nerazdeljenim časom pouka staršem mnogo pomogli. Mi učitelji živimo v jako slabih materialnih razmerah. Ne znam, ali nam hočejo kmalu od pomoči. Sicer gre danes deputacija h gospodoma Šumano- viću in Paviću, pa hočemo videti, ali bomo danes na banketu tečno jedli! (Veselost.)

Če hočemo tedaj dostojno živeti, ako hočemo svojo deco boljše oskrbeti, nego smo preskrbljeni mi, tedaj se je nam baviti s privatnimi posli. Tako vidimo, da se mnogi naših kolegov intenzivno bavijo z gospodarstvom, orglanjem, čebelorejo, pisanjem itd. Vsi mestni učitelji pa znajo, kako je težavno delo na rokodelski šoli. Pa tudi kako te nagrade v počitnicah manjka. Mi moramo nadalje stati na nivoju modernega stanja našega poklica. Pedagogika ni okamenina. Vsak dan se razvija. Nove ideje, nove struje prodirajo bolj in bolj. Če pa ne bomo sledili glavnejšim pojavom svoje znanosti, zaostanemo kmalu. Uverjen sem, da oni učitelj, ki pazljivo ne čita »Napredka« (seveda pri nas Slovencih »Popotnika« in »Učit. Tovarša«) ne more biti napreden. A kje je pa drugo? No, roko na srce, ali se pa more učitelj zraven sedanjega poučevanja intenzivnejše baviti s svojo literaturo? — Do četrte ure traja šola. Potem pridejo na vrsto zvezki za naloge, risanke, pisanke itd. Vse to mota biti v največjem

redu, ker je zlo, ako gospod nadzornik najde, da katera črka ni pravilno popravljena. (Veselost.) Vobče je dandanes nadzornik — volens nolens — mnogim učiteljem pravi »Hannibal ante portas.« A zakaj imajo učitelji toliko respekt pred svojim nadzornikom? Zakaj? Zato, ker v sedanjih razmerah težko doženo, da izvrše vse ono, kar se jim nalaga.

A kako naj tedaj spremlja razvitek svoje stroke, kako naj se dalje izobražuje? Uvede naj se pa nerazdeljen čas poučevanja, potem se, mislim, pridobi več časa za delo!

(Dalje.)

Klerikalizem in mi.

(Dalje.)

Med ljudstvo so zasejali sovražstvo in srd, kakršnega ne pomni sedanji rod. Namesto da bi blažili strasti, jih še negujejo in podpihujejo in izrabljajo v strankarske namene. Da pri tem trpi tudi vzgoja, je umevno; saj je znano, da se že šolski otroci pitajo z liberalci in klerikalci. Boj je zanešen med vse sloje, med stare in mlade ljudi, med moške in ženske, in ta boj vedno raste. Zato pogine vse, kar diči človeka: ljubezen, prijateljstvo, požrtvovalnost, dobrotljivost in vljudnost. — Za svete inkvizicije je klerikalizem — v znamenje vere — nasprotnike sežigal in mučil telesno; no sedaj jih takisto zasleduje, muči, po časnikih križa in moralčno ugonablja. In vse to se dela pod pretvezo, da gre za vero. Ali bodo vero s takimi sredstvi ucepili in utrdili? Z lažjo, obrekovanjem, preganjanjem, s častikrajo, s sovražstvom in srdom? S tem jo le preganjajo in uničujejo. Jasno je ko beli dan, da gre za gospodarstvo za klerikalizem. A jasno je tudi, da je klerikalizem prokletstvo za človeštvo, da uniči vse dobro v človeku, da napravi iz blagega človeka brezsrčnega fanatika, ki v svojem fanatizmu ne pozna ne staršev ne sorodnikov ne prijateljev ne znancev.

Prosim pa cenjene bralce, da naj ne zamenjajo vernega kristjana s klerikalcem. Veren kristjan je lahko naprednjega mišljenja, a tudi neveren ali bolje maloveren kristjan je lahko klerikalec. — Klerikalizem nima z vero ničesar opraviti, četudi se nanjo opirajo klerikalci. Klerikalizmu je vera sredstvo ne smoter, navadno orodje. Umevno je torej, zakaj ima klerikalizem toliko nasprotnikov. Klerikalci sicer trdijo, da je boj, ki ga sedaj bijejo skoro po vsi Evropi proti klerikalizmu, boj proti veri, proti krščanstvu, boj ki so ga uprizorili framazoni raznih držav, da uničijo krščanstvo, da poberejo cerkveno imetje itd. To je laž, namenjena onim, ki ne poznajo razmer, onim, ki slepo verujejo sladkim besedam laži-apostolov. Klerikalci iščejo povsod vzrokov za ta boj, le v klerikalizmu ne. Boja niso povzročili drugi nego klerikalci sami. Klerikalizem ni imel nikdar pravice do obstanka, klerikalizem je nekaj nenaravnega, nezdravega, nekaj, kar nasprotuje človeštvu, njegovi prosveti in svobodi. Nasprotniki si je vzgojil sam, ti so njegovo delo. Sploh pa niso ti nasprotniki od danes, ne, stari so že na stotine let; s porodom klerikalizma so se porodili tudi njegovi sovražniki, to priča vsa zgodovina, cerkvena in posvetna.

Odkar so si papeži prisvajali oblast deliti zemljo, razpečavati krone in dežele, od takrat je klerikalizem. On je torej sad preteklih stoletij, a ta sad se je usmratil, njegov smrad okuža svet in človeštvo, in zato se mu upira svet. Proti klerikalizmu se pa niso bojevali in se ne bojujejo le

lajiki, marveč tudi mnogi, mnogi kleriki. In tudi dandanes ima klerikalizem mnogo duhovnikov nasprotnikov; saj čutijo le premnogi železno pest in smrtni dihi klerikalizma, ki jim veže roke ter jih drži v duševni sužnosti.

»Der Not gehorchend, nicht dem eign'en Triebe«, bi marsikak duhovni agitator zapel — kadar se ob času volitve od hiše do hiše peha ter pomaga plesti vrvi, ki se z njo še trdneje zveže svoboda. Kdor hoče videti, lahko opazi, da mora pod oblastjo klerikalizma nižja duhovščina mnogo trpeti. Že župnik se čuti neizmerno visocega nad kaplanom, korar nad dekanom in škof zopet nad tem. Kardinalom pa je treba izkazovati skoraj božje časti. Nižja duhovščina, posebno kaplani, mora imeti skoro za vse dovoljenje, sicer je zamera in potem — gorje jim! Nimamo zaman izreka, da sega duhovsko maščevanje čez grob in še 3 kolena naprej!

(Dalje.)

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Dne 2. septembra t. l. je umrla članica g. Ana Miklavič, učiteljska soproga v Kobaridu. Izplačal sem ostalim pokojnice znesek 380 K. Obenem sem razposlal na vse člane poštne položnice in prosim, da se vsi odzovejo tekom osmih dni in vplačajo na bližnji pošti 2 K 10 h, oziroma 4 K 20 h. Kdor je še kaj na dolgu, prosim, da poravnava pri tej priliki.

Franc Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Dodatek k poročilu o občnem zboru »Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem.« Gospod blagajnik Cepuder nam poroča: Tajnikova resolucija: Občni zbor naroča društvenemu odboru, da društveni denar, ki je naložen v hranilnicah in obligacijah po 4%, ob ugodni priliki vsaj deloma realizuje i. t. d. — blagovolite v toliko popraviti, da nam neso obligacije sedaj po 4,2%, torej $\frac{2}{10}\%$ več, nego je bilo omenjeno v tajnikovem poročilu. Toliko v pojasnilo onim č. č. gg. članom, ki zaradi odsotnosti niso čuli blagajnikovega poročila.

Književnost in umetnost.

»Popotnik« ima v 9. številki to-le vsebino: 1. Požegar: — Prosveta. — 2. Iv. Šega: Risanje v ljudski šoli z ozirom na zahteve sedanjosti. — 3. K. Škapin: O ljudski šoli in materinem jeziku. — Mihael Iglar: Ušati netopir ali uhán. — 5. Fr. Kocbek in M. J. Nerat: Spomini na potovanje v Norimberk. — 6. Razgled. Pedagoški paberki. — Kronika.

Vekoslav Spindler: Zapihal je jug. V lastni založbi. Tiskala Binko & Zika v Pragi. 1904. Str. 84. Cena 1 K, po pošti 2 K 20 h. — Knjižico je napisal mladi pesnik Spindler. Njegove pesmi so nam znane deloma iz »Lj. Zvona«, deloma iz »Slovana« in »Domačega prijatelja«. Vrednosti so različne. Mestoma je zgolj proza napisana v verzih, mestoma se nam razodeva lep lirski talent. Nekoje sličnosti, zdi se nam, smo brali že pri drugih pesnikih (n. pr. Zupančiču, Goetheju.) Vendar je vredna knjižica, da jo prebere vsak, za mlado liriko vneti rodoljub.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Gdč. Mimi Robavs v Šmartnem pri Litiji nabrala 13 kron v veseli družbi z motivacijo:

Šmartno z Ljubljano
Prosveti je vdano.
Zato smo nabrali —
Konviktu smo dali.

»Schwarz-Peter« v gregorski šoli 4.40 K; g. St. Legat, učitelj pri Sv. Gregorju, nabral na priporočilni govor g. nadučitelja Ivana Mandeljca iz Sodražice pri zborovanju slovenskih učiteljev kočevskega okraja 10.38 K; učiteljsvo tolminskega okraja zložilo pri okrajni učiteljski konferenci dne 19. septembra 66 K. Živel!

Kolekta poštne znamke za učiteljski konvikt. Gosp. Fran Zacherl, učitelj v Ljutomeru, je nabral na kolekto št. 17 znamk za 10 K in g. Hinko Sumer, učitelj v Šmarji pri Jelšah, pa na kolekto št. 44 v šmarijskem okraju 17.90 K. Od blagoslovljenja nove štirirazrednice v Cerkljah na Dolenjskem vračajoče se učiteljsvo zložilo na kolekto št. 49 6.30 K.

Osebnosti na Kranjskem. Učit. kandidat Franc Bratoš pride za začasnega učitelja v Kamnik, Albin Stritar pa za provizoričnega učitelja v Postojno. Izprašani kandidat Jožef Jeglič je imenovan na ljudsko šolo v Selcih. Alojzija Stebijeve pride za suplentinjo na deško ljudsko šolo v Trzič. Ker se ni opetovanemu razpisu odzval noben usposobljen prosilec, je nameščen na enorazrednici v Selih organist Jožef Mihelčič iz Mirne. Ljudmila Mazgon iz Zgornje Krke pride na štirirazrednico v Mengeš. Na enorazrednico v Podgradu pri Novem mestu je imenovan za učitelja-voditelja Fran Jurjavec, doslej provizorični učitelj v Brestovici v sežanskem okraju. Emilija Ohm-Janušovska pride za provizorično učiteljico v Kočevje.

Učiteljske izpremembe na Štajerskem. Za nadučitelje so imenovani: pri Sv. Jakobu v Slov. Goricah učitelj in voditelj v Pernicah Fr. Kotnik, v Blanci pri Sevnici učitelj pri Sv. Emi Ivan Krajnik, v Šmartnem na Paki nadučitelj v Zabukovju Valentin Veber, v St. Jurju v Slov. goricah učitelj pri Sv. Petru pri Mariboru Peter Paulin, v Zibiki učitelj-voditelj v St. Vidu pri Mislinju Jos. Purkart. — Za učitelje, oziroma učiteljice so imenovani: V Kozjem učitelj-voditelj iz Zusema L. Ulčar, v Dramljah ondotni suplent Jakob Hernko, v Spod. Polskavi Jos. Kokl in Slov. Bistrice, v Križevcih pri Ljutomeru Avg. Lah iz Lubečne, v Runeču ondotni pom. učitelj Iv. Bertot, pri Sv. Tomažu pri Ormožu ondotni začasni učitelj Aleks. Alt, v Radgoni Marija Sever iz Obrajne, pri Spod. Kungoti Ida Stedry iz Koprivnice, v Žičah Marija Bezljaj od Sv. Jerneja, v Rečici ondotna suplentinja Karlina Zmerzlikar, v Sp. Polskavi Romana Osana iz Laporjev, pri Vseh svetih pri Ormožu Antonija Sijanec roj. Boben od Sv. Jurja v Slov. goricah, pri Sv. Petru pod Sv. goro Ljudmila Umberger od tam in St. Ilju pod Turjakom Marija Janša iz Stranic. — Za okrajnega pomožnega učitelja za konjiški okraj je imenovan učitelj v St. Rupertu v Slov. goricah Jos. Čuček. Premeščena je učiteljica Ana Zupanič iz Šmartnega na Paki v Čadram. — Specialne obrtne tečaje dobe šole v Ljubnem, Gor. Gradu in Poljčanah.

Osobna vest. Gdč. Gustika Šantel, dosedaj definitivna učiteljica na slovenjebistriški ljudski šoli, je nameščena s 1. kimavcem 1904 na c. in kr. mornariški ljudski in meščanski šoli v Pulju.

Imenovanje. Suplent na državni realki v Gorici Franc Mašera je imenovan za glavnega učitelja na učiteljišču v Kopru.

Kranjski deželni zbor se je sešel k zasedanju dne 27. pret. m. V svojem nagovoru je poudarjal g. dež. glavar pl. Detela, da je regulacija učiteljskih plač nujna in neodložljiva potreba. Radovedni smo, koliko bodo izdale te resnične glavarjeve besede!

Učitelja na moški kaznilnici v Mariboru, Feliks Stegnar in Henrik Triebnik, sta ad personam pomaknjena v deveti, oziroma v deseti činovni razred.

† **Fran Podgornik.** V Rudolfovi bolnici na Dunaju je umrl 16. t. m. znani slovenski publicist g. Fran Podgornik. Podgornik je bil rodом Goričan. Že kot dijak na Dunaju se je bavil s političnimi problemi in je v Poznikovem almanahu priobčil obširno politično študijo. Bil je potem urednik »Soče«, sotrudenik »Parlamentarjev« in »Edinosti« ter je tudi sam izdajal »Slovanski svet« in »Slavisches Echo«. Podgornik je bil velenadarjen mož čistega značaja. Premalo pa je računjal z realnimi razmerami. Pokojnemu Podgorniku je bilo v življenju vedno slabo postlano in gotovo so materialne skrbi neugodno vplivale na njegovo delovanje. Vzlic vsemu pomanjkanju pa je Podgornik tudi kot publicist ostal vedno sam sebi zvest. Lahko bi si bil pri tem in onem slovanskem listu ustanovil ugodno eksistenco, a odpovedal se je rajši taki eksistenci kot da bi bil pisal v zmislu dotičnega lista in drugače, nego je bilo njegovo prepričanje. Bodi značajnemu možu prijazen spomin!

Učiteljsko zborovanje v Gorici je bilo jako dobro obiskano. Izmed poslancev so bili navzoči dr. Tuma, dr. Treo, Strekelj in Lenassi. Po več govorih so sprejeli resolucijo, da dne 21. septembra zbrano učiteljstvo pričakuje od deželnega zbora regulacijo plač po zakonskem načrtu, izdelanem od deželnega društva učiteljev, v tekočem zasedanju. Učitelji in učiteljice odklanjajo vsako odgovornost za posledice, ki bi nastale za deželo, ako bi ne uslišali njihovih pravičnih zahtev.

Vabilo. Dne 4. oktobra t. l. bo slovesno blagoslovljenje novega šolskega poslopja v Zatičini ob 1/2 10. uri dopoldne. K tej slavnosti so vsi prijatelji šole najvljudneje vabljeni. Po običajnem opraviilu bo banket v slavno znani gostilnici Fric. Kdor se hoče istega udeležiti, naj blagovoli najkasneje do zadnjega septembra naznaniti šolskemu vodstvu v Zatičini.

Falotstvo. Med ljudi, ki so najnesramnejši, sodijo brez dvoma »Slovenčevci«. To dokazujejo sami z vsako svojo številko. Ti gladni volkovi ne poznajo nobene dostojnosti in nikakršnega možatega častnikarskega vojevanja. Ti gladni volkovi objedajo vsak ljubi dan čast vseh poštenih ljudi, da je že ostudno in nesramno. Te tatove časti štiti sicer široka vest imunnega odgovornega urednika, vzlic temu govore ljudje, da jim razen falotstva ne pristoji noben drugačen naziv! Z neprimerno strastjo so se zagrizli v napredno učiteljstvo ter glojejo s strupenimi zobmi ob nekaternikih izmed našega stanu tako intenzivno, da obujajo opravičeno sumnjo, da so kanibalskega rodu! Morda pa s tem samo simulirajo ljubezen, v kateri gore njih pošena srca za naš stan! Nam se sicer gabi »Slovenčevo« revolverstvo, vendar se nam pa zdi, da hočejo sveti gospodje, naj na vsak način sežemo po enakem orožju. Ako je to njihova resna volja, naj nam povedo brez deviške sramežljivosti, da začnemo z opisovanjem Sodome in Gomore. Naša krščanska potrpežljivost jim gotovo pomore do popolnega kredita!

Beda učiteljstva. Tovariš I. T. iz T. nam piše: Letos bom moral vzdrževati s 120 K mesečne plače v mestnih šolah dva otoka, kar me bo stalo na mesec okroglih 60 K, doma pa ostanemo: Jaz bolan, žena boleha in še petero otročičev. Kako naj živim? Te umetnosti ne umeje gospod s Kamna! — Objavljamo to resnično sliko učiteljske bede brez vsake opombe na naslov merodajnih faktorjev!

Strokovni nadzorniki. Za šolsko leto 1904/1905 so imenovani za nadzornike risarskega pouka na srednjih šolah in učiteljiščih: Anton Anđel, Edvard Brechler, Anton Friebeł, Jožef Langl, Herman Lukas, Jožef Škoda in Anton Stefanovicz.

»Laibacher Zeitung« priobčuje letno glavno poročilo g. dež. šol. nadzornika Fr. Levca o stanju ljudskega šolstva in učiteljstva koncem šolskega leta 1902/3. Ko dobimo to poročilo celotno v roke, izpregovorimo o njem obširneje.

Kmetijski tečaj za nemške učitelje na Kranjskem. Po odredbi poljedelskega in naučnega ministrstva se vrši letošnji kmetijski tečaj za nemške učitelje od 26. pret. m. do 3. dne tega meseca na Grmu. Kot docenta delujeta g. vodja R. Dolenc in g. potovalni učitelj Fr. Gombač.

Ceno medu so letos kranjski čebelarji določili na 72 h za kilogram.

Zahvala.

Podpisani se zahvaluje najtopleje društvu „Jubilejska samopomoč“ za hitro in točno izplačilo po pok. soprog. V Kobaridu, 26. septembra 1904.

A. Miklavič.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 5963.

Kranjsko.

Na petrazredni deški ljudski šoli družbe sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu v Trstu se razpisuje služba učitelja, oz. učiteljice s provizoričnim, oziroma definitivnim nameščenjem.

Definitivno nameščen učitelj dobivo na leto 1400 K plače in 500 K stanarine ter ima pravičo do 6 petletnic po 200 K, učiteljica pa dobiva na leto 1200 K plače in 400 K stanarine in ima pravičo do 6 petletnic po 150 K.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo pri podpisnem vodstvu do 10. oktobra 1904.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda
v Ljubljani, dne 22. septembra 1905.

Z. 2100.

Die unterm 11. Juli 1904, Z. 1421, bereits einmal ausgeschriebene Lehrer- und Schulleiterstelle an der einklassigen Volksschule in St. Leonhard bei Bischoflack wird hiemit neuerlich und zwar mit dem Beifügen zur definitiven Besetzung ausgeschrieben, daß auf männliche Bewerber reflektirt wird und dass die schon eingebrachten Gesuche auch für diese neuerliche Konkursausschreibung Giltigkeit haben.

Mit dieser Lehrstelle sind die gesetzmässigen Bezüge, sowie der Genuß einer Naturalwohnung verbunden.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 27. Oktober 1904 hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Krainburg, am 27. September 1904.

Tovarniška zaloga Grubbauerjevih — in drugih šolskih zvezkov. —

Jernej Bahovec v Ljubljani
Sv. Petra cesta št. 2. Resljeva cesta št. 7.

priporoča slav. krajnim šolskim svetom, učiteljstvu in šolam tovarniško zalogo Grubbauerjevih zvezkov; **dobička teh zvezkov je deležen, učiteljski konvikti** in se dotični zneski objavljajo v »Učiteljskem Tovarišu«.

Šolske knjige za ljudske šole, Črnivčeve nastenske table, dnevniki, peresa „Učiteljskega konvikta“, papir ter druge pisalne in risalne potrebščine.

Solidna in točna postrežba
je zagotovljena.

Uprava humorističnega lista

„Škrata“

daruje po 1 krono za „Učiteljski konvikt“

od vsakega naročnika izmed učiteljstva, ki plača vsoletno naročnino 6 kron ali pa 50 vinarjev od polletne naročnine 3 kron. — To velja pa tudi sploh za vsako naročnino (tudi neučitelja), ako se nam pošlje potem učiteljstva. Dotično vsoto se pošlje lahko direktno »Učiteljskemu konviktu«, ostalo naročnino pa na: Upravništvo »Škrata« v Trstu. (»Škrata« je edini slovenski humoristično-satirični list z originalnimi ilustracijami.)

Izšel je v zalogi R. Šeberja v Postojni

Ročni zapisnik

z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Primorskem

in z osebnim staležem kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1904/05. XI. letnik.

Sestavil Štefan Primožič.

Cena: Za 75 učencev kron 1.40, za 100 učencev kron 1.50, za 125 učencev kron 1.60, za 150 učencev kron 1.70. Naročnikom šolskih tiskovin 40 vin. ceneje.

Obenem priporoča gorenja trvdka slavnim šolskim vodstvom svojo

zalogo uradnih šolskih tiskovin,

raznih poštnih in drugih tiskovin, katere se rabijo v šoli kot učilo.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Slavnim šolskim vodstvom in okrajnim šolskim svetom - -

vljudno naznanjam, da sem priredil uradno pregledane **šolske tiskovine** in jih prodajam po običajnih cenah. Tiskovine so vse na lepem kancelijskem papirju in moderno izdelane.

V zalogi imam tudi vse druge šolske potrebščine po najnižjih cenah.

Priporočam se za obila naročila

Dragotin Fribar

Ljubljana, Šelenburgove ulice št. 6.

Prva in edina jugoslovanska tovarna
šolskih zvezkov in papirnih izdelkov

Jos. Petrič v Ljubljani

(Sv. Martina cesta št. 20)

priporoča slav. učiteljstvu in šolam svoje izborne

šolske zvezke

v najboljši kvaliteti, ki so po najnovejših predpisih prirejani in od vis. c. kr. dež. šolskega sveta odobreni.

Zalagatelj slavne Narodne šole.

Podpornik „Učiteljskega konvikta“, revnih učencev in drugih narodnih društev.

Največja zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin

po najnižjih cenah.

Vzorec na zahtevanje poštnine prosti.

P. n. Zalogo mojih šolskih zvezkov in drugih papirnih izdelkov ima tudi
gdč. V. Kenda, trgovka s papirjem v Ljubljani, Dunajska cesta 20,
katera po mojih originalnih cenah prodaja.

„Učiteljski Tovarš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spis naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljave naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 18 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.